

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Vaasan yliopisto ei kannata yhden vuoden odotusajan soveltamista maisteritason opiskelijoiden perheenjäseniin. Maisteritason opiskelijat ovat keskimäärin vanhempia ja heillä on todennäköisemmin puoliso ja lapsia jo saapuessaan. Yhdistettynä yhdeksän kuukauden enimmäiskäsittelyaikaan odotusaika voi käytännössä venyä lähes kahteen vuoteen, mikä kattaa huomattavan osan tyypillisen kaksivuotisen maisteriohjelman kestosta. Kokemuksemme mukaan maisteriopiskelijat ovat sitoutuneita ja valmistuvat säädetyssä tai sitä lähellä olevassa ajassa — perheenjäsenten viivästäminen rasittaisi siis erityisesti tätä hyvin suoriutuvaa ryhmää sen sijaan, että kohdistuisi riskiryhmään, heikentäisi kotoutumista ja kannustaisi poismuuttoon valmistumisen jälkeen.

Vaasan yliopisto esittää, että maisteritason opiskelijat rajataan odotusajan ulkopuolelle, heihin sovelletaan enintään kuuden kuukauden odotusaikaa, tai odotusaika sidotaan opintojen etenemiseen. Tätä tukee kokemus muualta: Suomen maisteritason hakijavirta muistuttaa rakenteellisesti muita eurooppalaisia kohdemaita, ja merkittävä osa hakijoista tulee maista, joissa perheen mukaan ottaminen on kotitalouden tason normi. Koska hakijat vertailevat kohdemaita päätöksentekohetkellä, odotusaika voi käytännössä toimia pelotteena, vaikka ei muodollisesti olisikaan kielto — vastaavia toimenpiteitä muualla on seurannut ennakoitua suurempi hakijamäärien lasku samoilla markkinoilla. Tämä olisi syytä huomioida vaikutusarvioinnissa.

Toivomme myös, että vaikutusarvioinnissa kuvattaisiin selkeämmin, miten odotusaika suhteutuu perhe-elämän suojaan ja opiskelijoiden hyvinvointiin, ja esitettäisiin näyttöä siitä, että hyödyt ylittävät haitat ja mahdolliset tahattomat seuraukset, kuten hakijamäärien laskun ja heikentyneen kotoutumisen.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

Vaasan yliopisto suhtautuu esitykseen kokonaisuutena myönteisesti, kunhan käsittely pysyy yhdenvertaisena ja ennakoitavana — erityisesti käsittelyaikojen tulee olla yhtenäisiä kaikissa Suomen edustustoissa. Yhdymme muiden lausunnonantajien huoleen siitä, että yhdeksän kuukauden enimmäiskäsittelyaika yhdistettynä vuoden asumisaikaan voi muodostaa kohtuuttoman pitkän prosessin — maasteritason opiskelijoilla tämä voi käytännössä lähestyä koko tutkinnon kestoja, mikä vahvistaa edellä esitettyä perustetta kohdella heitä eri tavoin.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

Kannatamme ehdotusta. Korkeakoulun tulee säilyä ensisijaisena tahona kielitaidon arvioinnissa, ja arviointikäytäntöjen tulee olla valtakunnallisesti yhtenäisiä.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

Kannatamme toimeentuloedellytyksen säätämistä läpinäkyvästi lailla ja asetuksella, mutta esitetty 800 euron taso on liian alhainen. Omassa hakijaohjeistuksessaamme suosittelemme noin 1 250 euron kuukausibudjettia Vaasassa — selvästi yli esitetyn tason ja myös Maahanmuuttoviraston, Kelan ja työryhmän esittämän noin 1 050 euron tason. Esitämme tason nostamista vastaamaan todellisia elinkustannuksia.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Vaasan yliopisto pitää esityksen tavoitteita sinänsä perusteltuina, erityisesti pyrkimystä ehkäistä haavoittuvia tilanteita sekä selkeyttää sääntelyä ja lupaharkintaa. Samalla katsomme, että ehdotusten vaikutuksia kansainvälisten opiskelijoiden hakeutumiseen, korkeakoulujen toimintaedellytyksiin ja Suomen pitkän aikavälin osaajatarpeisiin on syytä arvioida kokonaisuutena.

Kannatamme esityksen tavoitteita kokonaisuutena ja korostamme, että jatkovalmistelussa on huomioitava maasteritason opiskelijoiden erityispiirteet. Esityksen muut keinot — kielitaitoedellytys, toimeentuloedellytyksen sääntötasolle tuominen ja vahvistettu valvonta — tarjoavat jo riittävät keinot puuttua haavoittuvuuteen ja väärinkäyttöön, eikä perheen yhdistämisen kaavamainen viivästäminen ole tarpeen.

Vaasan yliopisto huomauttaa lisäksi, että tämä esitys on yksi useista peräkkäisistä opiskeluperusteisia oleskelulupia koskevista lakimuutoksista, mikä vaikeuttaa muutosten yhteisvaikutusten hahmottamista. Kansainvälisten opiskelijaportaalien seurantatietojen mukaan kiinnostus Suomea kohtaan opiskelumaana on palautunut vuoden 2021 tasolle. Tässä valossa pidämme erityisen tärkeänä, että muutosten yhteisvaikutuksia opiskelijavirtoihin ja Suomen

vetovoimaan seurataan järjestelmällisesti, sillä niiden yhteisvaikutus voi vaikuttaa Suomen kykyyn houkutella ja sitouttaa kansainvälisiä opiskelijoita.

Leskinen Samu
Vaasan yliopisto